

Др Наташа Стојановић*

КУЋНИ ЛУБИМЦИ И РАЗВОД БРАКА**

DOI: 10.5937/zgrfno-65911

UDK: 636.045:347.627.3

UDK: 636.066

UDK: 636.083

ПРЕГЛЕДНИ НАУЧНИ РАД

Примљен: 20.03.2026.

Исправљен: /

Прихваћен: 29.04.2026.

Апстракт: У раду аутор разматра правни статус кућних љубимаца после развода брака њихових власника кроз призму законских решења, судске праксе и теорије у француском, руском, шпанском и америчком праву. Будући да Породични закон Републике Србије ништа изричито не говори о правној судбини кућних љубимаца разведених супружника, истраживање има за циљ да српском законодавцу предложи решења која треба да помогну да развод брака протекне што безболније за саме супружнике, али и за њихове кућне љубимце. Сврха истраживања јесте и да се, захваљујући предложеним правним механизмима, не повећа број напуштених кућних љубимаца услед престанка брака разводом. У истраживачком процесу аутор је користио: упоредно-правни, правно-догматски, нормативно-правни и историјско-правни метод.

Кључне речи: кућни љубимци, добробит животиња, развод брака.

---

* Редовни професор, Правни факултет Универзитета у Нишу, имејл: natasa@prafak.ni.ac.rs, ORCID ID: 0000-0002-6928-8298

** Рад је настао као резултат финансирања од стране Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије, по Уговору евиденциони број 451-03-34/2026-03/ 200120 од 5. 2. 2026. године.

© Зборник радова Правног факултета у Нишу лиценциран је у складу са Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International лиценцом (CC BY-SA 4.0).

1. Уводне напомене

Престанак брака разводом је релативно честа појава у савременом српском друштвеном миљеу. Статистика је неумољива и потврђује да се из године у годину број разведених бракова повећава.¹

Када дође до развода брака, његове последице трпе не само супружници већ и њихова деца, други чланови породице, шира друштвена заједница, па и кућни љубимци² у власништву бившег брачног пара.

Премда нема публикованих података колико брачних парова има кућне љубимце, спроведена истраживања показују да је скоро 2.000.000 паса и преко 30.000 мачака регистровано у Централној бази података о обележавању животиња (паса и мачака) републичке Управе за ветерину.³ Други кућни љубимци (птице, рибице, хрчци, корњаче, итд.), нису узети у обзир, јер се и не обележавају, па и не региструју на основу Правилника о начину обележавања и регистрацији паса и мачака⁴. Наведени подаци довољно говоре у прилог томе да међу супружницима који се разводе врло вероватно има и оних који су власници кућних љубимаца.

Породични закон Републике Србије,⁵ иако садржи бројна правила, материјалноправног и процесноправног карактера о разводу брака и његовим последицама, ништа не говори о правној судбини кућних љубимаца разведених супружника у случају да се они не договоре о томе ко ће преузети бригу о њима након престанка брака. Да ли кућног љубимца треба приликом развода брака третирати као покретну ствар, већ деценијама већински став у теорији и судској пракси у Србији, или као живо биће које, попут човека, може да осети бол, патњу, страх, стрес и панику, што изричито прописује Закон о добробити животиња⁶?

Како ћемо видети у продужетку рада, француски, руски, шпански и амерички законодавци не решавају на истовестан начин правну судбину кућних љубимаца брачних парова који се разводе. Узимајући за полазну основу законска решења, ставове судова и схватања теоретичара у овим

1 Републички завод за статистику, 2025: 50.

2 О ближем одређењу овог термина видети: Стојановић, 2017: 221.

3 Наведене бројке не показују реално стање ствари на терену, будући да је велики број паса, а посебно мачака, и даље нерегистрован. Подаци наведени према: N. Andelković, *Srbija, životinje i troškovi života: Kako se vlasnici nose sa poskupljenjima hrane i opreme za ljubimce*, 2022, <https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija:63485585>; *Povećan broj pasa u Srbiji, retko koje domaćinstvo ih nema: U našoj zemlji ih ima skoro 2 miliona*, 2023, <https://www.telegraf.rs/vesti/srbija/3645429-povecan-broj-pasa-u-srbiji>. 18. децембар 2025. године.

4 *Службени гласник РС*. Бр. 23.2012.

5 *Службени гласник РС*. Бр. 18.2005, 72.2011 – други закон и 6.2015.

6 *Службени гласник РС*. Бр. 41.2009.

државама у погледу правног третмана кућних љубимаца током и после развода брака, чинимо покушај да домаћем законодавцу понудимо решења која би *de lege ferenda* могла бити примењена како би развод брака протекао што безболније за саме супружнике, али и за кућне љубимце, и како би се смањио број напуштених кућних љубимаца управо као последица развода брака.

2. Француско право

Грађански законик Републике Француске⁷ не садржи посебна правила о томе коме припадају кућни љубимци после престанка брака разводом (или поништајем).

Премда француски законодавац, са новелама ССФ из 2015. године, а по угледу на Законик о селу и поморском риболову,⁸ одређује правну природу животиња „као живих бића обдарених осетљивошћу” њихово стицање, ипак, подлеже правилима имовинског права.⁹ Дакле, у француском праву животиње имају специфичан правни статус који им не даје и право на правни субјективитет (Collomb, Chevassus, 2025).

За француске судове неспорно је ако је неко од супружника кућног љубимца стекао пре ступања у брак, па дође до развода истог. Кућни љубимац припада оном супружнику који путем одговарајућих доказа потврди своје власништво над њим (Saldmann, 2021).

Питање „поделе” кућног љубимца стеченог у току трајања брака умногоме зависи од договора супружника. Супружници могу да договоре заједничку бригу о кућном љубимцу или накнаду дела трошкова супружнику који самостално брине о животињи (Saldmann, 2021). Ако таквог договора нема, правна судбина кућног љубимца којег су супружници стекли током трајања брака условљена је имовинским режимом за који су се супружници определили.

Уколико супружници нису брачним уговором другачије одредили, у примени је законски имовински режим који подразумева да се имовина коју су супружници стекли током трајања брака сматра њиховом заједничком имовином, осим ако неко од супружника не докаже да одређена имовинска права чине његову посебну имовину.¹⁰

7 Code civil des français – CCF, Version en vigueur au 10 mars 2025. Преузето 10. 3. 2025. године. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070721/

8 Code rural et de la pêche maritime, Version en vigueur au 05 octobre 2025. Преузето 5. 10. 2025. године. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071367/

9 Видети: чл. 515-4 ССФ.

10 Видети: чл. 1402, ст. 1 ССФ.

Супружници могу брачним уговором прилагодити законски имовински режим својим потребама и интересима у два правца. С једне стране, супружници се могу договорити да све што стекну пре склапања брака или током склапања брака чини њихову посебну имовину.¹¹ С друге стране, супружници могу постићи договор да је сва њихова имовина, како она стечена пре брака, тако и она стечена у браку њихова заједничка имовина (режим универзалне заједничке имовине), изузев оних имовинских права која по својој природи чине посебну имовину (нпр. гардероба).¹² Одступање од овог имовинског режима могуће је и ако сами супружници у погледу појединих имовинских добара другачије одреде (Saldmann, 2021).

Ако су се супружници определили за законски имовински режим или режим универзалне заједничке имовине, а не могу да се договоре о томе коме ће кућни љубимац припасти, француска судска пракса изнедрила је више критеријума за „поделу” кућног љубимца после развода брака. Тако су за судове у Француској приликом додељивања кућног љубимца једном од супружника били релевантни: квалитет животног окружења супружника после престанка брака из угла добробити кућног љубимца;¹³ емотивна везаност деце бивших супружника за кућног љубимца;¹⁴ ¹⁵ ко је од бивших супружника током трајања брака бринуо или више бринуо о кућном љубимцу;¹⁶ приходи бивших супружника и могућност супружника да организује своје радно време и прилагоди га потребама кућног љубимца (GESIKA, 2025); потреба за помоћи кућног љубимца једном од супружника;¹⁷ способност супружника да брине о

---

11 Видети: чл. 1405 ССФ.

12 Видети: чл. 1404 ССФ.

13 CA Versailles, 13 janvier 2011, n° 10/00572. Преузето 18. 11. 2025. године. https://www.dalloz-fr.ezpum.scdimontpellier.fr/documentation/Document?ed=etudiants&id=CA_VERSAILLES_2011-01-13_1000572&Fromid=AJFAM_CHRON_2012_0006.

14 CA Dijon, 15 juin 2006, Gaz. Pal. 2006 n° 234 p obs. P. Gerbay. Преузето 12. 11. 2025. године. <https://www.jaddeavocats.com/actualites/qui-garde-le-chien-dans-un-divorce>.

15 У француској судској пракси има и случајева да су кућни љубимци одвајани од деце управо због несвесног поступања и насиља детета према животињи. Видети: Nancy, 21 mai 1981, jurisdata n° 1981-042815. Преузето 12. 11. 2025. године. <https://www.jaddeavocats.com/actualites/qui-garde-le-chien-dans-un-divorce>.

16 У француској литератури као пример за овај критеријум наводи се случај „Platoon” Апелационог суда у Паризу, из септембра месеца 2001. године. Наведено према: (GESIKA, 2025).

17 Douai, ch. 7 sect. 1, 16 mai 2002, jurisdata n° 2002/195626. Преузето 12. 11. 2025. године. <https://www.jaddeavocats.com/actualites/qui-garde-le-chien-dans-un-divorce>.

кућном љубимцу¹⁸ (деталније: Collomb, Chevassus, 2025). Поједини судови у Француској, приликом одлучивања којем од бивших супружника треба доделити кућног љубимца, руководили су се чисто правилима имовинског права код поделе недељивих покретних ствари, укључујући ту и накнаду дела трошкова које је један од супружника имао бринући о кућном љубимцу.¹⁹ Емотивна блискост између једног од бивших супружника и кућног љубимца, као и интерес животиње нису се чинили довољно релевантним да би се спор решио (Marchadier, 2019: 29–30).

У француској судској пракси, посебно са новелама ССФ из 2015. године, честа је појава да судије, приликом доношења одлуке о поверавању кућног љубимца једном од супружника после развода брака, другом супружнику признају право на посете кућног љубимца и право на одговарајући смештај приликом тих посета (Cochet, 2024). Судови у Француској, углавном, не одлучују о заједничкој бризи супружника над кућним љубимцима после развода брака.²⁰

Премда ССФ регулише грађанско партнерство²¹ и ванбрачну заједницу,²² он, као и у случају престанка брака разводом, не садржи решења о томе коме ће од грађанских партнера, односно ванбрачних партнера кућни љубимац припасти после престанка њихове везе. Будући да је за грађанске partnере или ванбрачне partnере својствен имовински правни режим посебне имовине, осим ако споразумом грађански partnери нису предвидели режим заједничке имовине, проистиче да се питање „поделе” кућног љубимца после престанка грађанског партнерства, односно ванбрачне везе, по правилу не поставља, наравно, ако се пруже потребни докази о власништву над кућним љубимцем (GESICA, 2025).

3. Руско право

Породични законик Руске Федерације²³ ниједном својом одредбом не регулише правну судбину кућних љубимаца у власништву

18 CA Bastia, 15 janvier 2014, 12&00848. Преузето 12. 11. 2025. године. <https://www.jaddeavocats.com/actualites/qui-garde-le-chien-dans-un-divorce>.

19 Видети: Orléans, ch. Urgences, 20 mars 2019, n° 18/02613 : Dr. Fam. 2019 comm. 170 obs, J.-R. Binet. Наведено према: Marchadier, 2019: 28. Видети и: Civ 1ère, 13 décembre 2017, n°16-27.830. Наведено према: Saldmann, 2021.

20 О предностима и недостацима заједничке бриге над кућним љубимцима од стране бивших супружника, видети: Cochet, 2024.

21 Видети: чл. 515-1 ССФ.

22 Видети: чл. 518-8 ССФ.

23 Семейный кодекс Российской Федерации – СКРФ от 29. 12. 1995. N 223-ФЗ. Закључно са изменама и допунама од 30. 10. 2025. N 36-Р. Преузето 24. 12. 2025. године. <https://>

супружника после престанка брака разводом (или поништајем). Иако руски законодавац Законом о одговорном поступању са животињама²⁴ њих третира као бића која су способна да доживе емоције и патњу,²⁵ Грађански кодекс²⁶ их, ипак, ближе одређује као објекте грађанских права за која важе правила о имовини, уколико закон или други правни акти не прописују нешто друго. У савременом руском праву, и поред тога, не ставља се знак једнакости између животиња и покретних ствари, будући да је предвиђена, приликом вршења права, забрана окрутног поступања према животињама, јер је оно у супротности са принципом хуманости.²⁷

Управо наведена законска решења, као и чињеница да руски законодавац не прописује посебна правила за стицање кућних љубимаца, послужила су руским судовима да различито поступају у поступку за развод брака у односу на кућне љубимце о којима су бивши супружници бринули док је брак трајао.

У једном броју случајева судови су за полазну основу у одлучивању којем од бивших супружника кућни љубимац треба да припадне узимали право својине над кућним љубимцем. Уколико је кућни љубимац стечен пре склапања брака или у браку, али без накнаде,²⁸ узимајући у обзир и поклон који је један од супружника даровао другом,²⁹ судови су, углавном, заузимали став о додељивању кућног љубимца супружнику који је, уз

---

consultant.ru/document/cons_doc_LAW_8982/

24 Федералный закон от 27 декабря 2018 №498-ФЗ (ред. от 08 августа 2024) „Об ответственном обращении с животными и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации”. Преузето 22. 12. 2025. године. https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_314646/5563dda51dcoa9cbo2c54fa681f6316740be52d4.

25 Видети: чл. 4, ст. 1, тач. 1 Закона о одговорном поступању са животињама Руске Федерације.

26 Гражданский кодекс Российской Федерации – ГКРФ, часть первая от 30 ноября 1994 г. № 51-ФЗ, часть вторая от 26 января 1996 г. № 14-ФЗ, часть третья от 26 ноября 2001 г. № 146-ФЗ и часть четвертая от 18 декабря 2006 г. № 230-ФЗ. Закључно са изменама и допунама од 25. 11. 2025. године, № 41-Р. Преузето 20. 12. 2025. године. https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_5142/

27 Видети: чл. 137 ГКРФ.

28 У једном случају супруга је успела, захваљујући доказима, да оспори право свог супруга на половину вредности немачког овчара стеченог током трајања брака, будући да га је она добила на поклон од власника одгајивачнице и била уписана у Регистар Руске кинолошке федерације као власница овог пса. Видети: Решение Кировского районного суда Ставропольского края от 29 мая 2019 года по делу №2-468/2019. Наведено према: Шакина, 2023.

29 Видети: Решение Калининского районного суда г. Новосибирска от 26 сентября 2017 года по делу № 2-3722/2017. Наведено према: Шакина, 2023.

одговарајуће доказе, потврдио право својине над кућним љубимцем.³⁰ Изузетно, руски судови су чинили одступање од наведеног критеријума уколико је супружник – власник кућног љубимца, окрутно поступао према њему (Корчанова, Чумаков, Бударагин, 2025). С правом је примећено у руској правној литератури да стриктно придржавање за наведени критеријум у погледу стицања кућних љубимаца после престанка брака разводом не мора бити и правично, посебно ако је кућни љубимац, у власништву једног од супружника, из средстава породичног буџета хранен, ветеринарски збрињаван, негован, дресиран и сл. (Антонова, 2019).

Кућни љубимци које су бивши супружници стекли током трајања брака заједничким средствима, по правилу, улазе у њихову заједничку имовину,³¹ наравно ако за то пруже чврсте доказе.³² Иако је набављен заједничким средствима супружника током трајања брака, кућни љубимац који помаже једном од супружника са инвалидитетом, или је намењен за лечење једног од супружника, не може бити предмет поделе јер не чини заједничку имовину супружника (Трапезникова, 2025). Штавише, по схватању руских судова, тркачки коњ који је стечен током трајања брака заједничким средствима супружника класификован је као предмет за личну употребу једног од супружника³³ будући да је његово поседовање „повезано са задовољавањем духовних потреба, као и потреба за исказивањем бриге и самоизражавањем”. Због наведених аргумената, коњ није „ушао” у заједничку имовину супружника.³⁴

Када је кућни љубимац у заједничком власништву супружника, а будући да не може физички да се дели, његово припадање једном или другом супружнику, у првом реду, зависи од договора самих

³⁰ На основу чл. 36, ст. 1 СКРФ.

³¹ На темељу чл. 34 СКРФ.

³² Тако је, у једном случају, супружник приликом развода брака тражио од суда да пас, расе шпанијел, по имену Џек, буде „подељен” као саставни део заједничке имовине, тако што би њему припала половина новчане противвредности пса, а супрузи сам пас. Суд је, поступајући у овом случају, закључио да кућни љубимац не чини заједничку имовину супружника, будући да му нису презентовани докази о томе да је пас купљен заједничким средствима током трајања брака. Видети: Апелляционное определение СК по гражданским делам Московского городского суда от 14 марта 2019 года, по делу N 33-6621/2019. Преузето 24. 12. 2025. године. <https://base.garant.ru/307576458/> Детаљније о овом случају видети код: Козлова, 2024.

³³ На основу чл. 36, ст. 2 СКРФ.

³⁴ Видети: Апелляционное определение Московского городского суда от 14. июня 2017 года по делу N° 33-22762/2017. Наведено према: Шакина, 2023.

супружника који може бити у форми брачног уговора,³⁵ или споразума о подели заједнички стечене имовине.³⁶ По правилу, постигнути договор о припадању кућног љубимца једном од супружника прати и подела трошкова за исхрану, ветеринарске услуге и негу кућног љубимца, као и начин виђања кућног љубимца са супружником који не брине о њему. Супружници се могу договорити да заједнички брину о кућном љубимцу након престанка брака, наизменично, у тачно прецизираним временским оквирима (Трапезникова, 2025).

У ситуацији да бивши супружници не могу да се сложе о томе ко ће од њих двоје бринути о кућном љубимцу, суд одлучује о „подели” кућног љубимца, тако што једном од њих кућни љубимац припада, а другом половина његове вредности, изражена у новцу.³⁷ Притом, свака страна имао право, у случају да се ради о кућном љубимцу велике вредности, да представи своју процену вредности кућног љубимца и да оспори процену вредности друге стране (Антонова, 2019). Руски судови су се, у одређеном броју случајева, приликом одлучивања којем од супружника после развода брака поверити бригу о кућном љубимцу, руководили најбољим интересом животиње. Отуда, кућни љубимац је додељен: супружнику који се и током трајања брака првенствено бринуо о њему и који је за време поступка за развод брака задовољавао његове биолошке потребе,³⁸ или супружнику који има потребне вештине и знања да брине о животињи.³⁹ Такође, став је судова да бригу о кућном љубимцу треба да преузме бивши супружник који има потребне услове за његово одгајање (Трапезникова, 2025). Одлука суда да кућног љубимца додели једном од супружника у појединим случајевима била је мотивисана јаком везаношћу детета за кућног љубимца над којим управо тај супружник самостално врши родитељско право (Суббота, 2024).

Одлука надлежног суда о „подели” кућног љубимца има смисла и оправдања уколико се кућни љубимац налази у поседу једног од бивших супружника или трећег лица.⁴⁰ Ако један од супружника одговарајућим

35 На основу чл. 41 СКРФ.

36 На темељу чл. 38, ст. 2 СКРФ.

37 На основу чл. 39, ст. 1 СКРФ.

38 Видети: Решение Ленинского районного суда г. Сартова Саратовской области от 24 мая 2018 года по делу № 2-1396/2018. Наведено према: Шакина, 2023.

39 Видети: Решение Останкинского районного суда г. Москвы от 21 ноября 2017 года по делу № 02-1129/2017, оставлено без изменений апелляционным определением Московского городского суда от 24 апреля 2018 года по делу № 33-18160/2018. Наведено према: Шакина, 2023.

40 На то јасно упућује чл. 15, ст. 3 Декрета Пленума ВСРФ од 5. 11. 1998. године „О примени законодавства од стране судова приликом разматрања случајева развода

доказима не може да потврди да се кућни љубимац налази код другог, сада бившег супружника,⁴¹ или један од њих пориче да поседује животињу чију поделу тражи други супружник,⁴² онда надлежни суд редовно одбацује такав захтев за деобу кућног љубимца и „пресуђује” да нема шта да се дели.

Како би се избегло да један од супружника током развода брака украде или отуђи кућног љубимца, руски законодавац предвиђа Закоником о грађанском поступку⁴³ могућност предузимања мера обезбеђења којим се кућни љубимац штити, попут одузимања кућног љубимца од једног супружника и његове предаје на чување другом лицу или забране отуђења кућног љубимца⁴⁴ (деталније: Трапезникова, 2025).

Будући да СКРФ признаје само бракове склопљене у матичним службама,⁴⁵ следи да се на ванбрачне партнере правила о заједничкој имовини супружника не примењују, те отуда кућни љубимац може бити једино у власништву једног од ванбрачних партнера (деталније: Нотариальная палата Санкт-Петербурга, 2024).

4. Шпанско право

Све до 5. јануара 2022. године, када су на правну снагу ступиле измене и допуне Грађанског кодекса Краљевине Шпаније,⁴⁶ на основу

брака” (Постановление Пленума Верховного Суда РФ от 05. 11. 1998 N 15 (ред. От об. 02. 2007) „О применении судами законодательства при рассмотрении дел о расторжении брака”). Преузето 12. 11. 2025. године. https://consultant.ru/dokument/cons_doc_LAW_20961/

41 У поступку за развод брака, један од супружника није могао да пружи адекватне доказе да је мачка, расе „мејн кун”, по његовој тврдњи стечена током брака заједничким средствима супружника, у поседу другог супружника, па је надлежни суд закључио да они немају шта да деле, јер животиње нема. Видети: Апелляционное определение Московского городского суда от 28 марта 2019 года по делу № 33-8399/19. Наведено према: Шакина, 2023.

42 Видети: Решение Красногорского городского суда Московской области от 22 декабря 2014 года № 2-3809/2014. Наведено према: Шакина, 2023.

43 Гражданский процессуальный кодекс Российской Федерации – ГПКРФ, от 14. 11. 2002. године, N 138-ФЗ. Закључно са изменама и допунама од 22. 12. 2025. године, N 47-Р. Преузето 2. 1. 2025. године. https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_39570.

44 Видети: чл. 139 и чл. 140 ГПКРФ.

45 Видети: чл. 1, ст. 2 СКРФ.

46 Real Decreto de julio de 1889 por el que se publica el Código Civil – CCS, „Gaceta de Madrid”, núm. 206, de 25/07/1889. Última actualización publicada el 03/01/2025. Преузето 14. 12. 2025. године. <https://www.conceptosjuridicos.com/codigo-civil/>

Закона 17/2021 од 15. 12. 2021. године,⁴⁷ у овој држави кућни љубимци су третирани као чисто имовинска категорија, па се, углавном, тако и решавала њихова судбина током престанка брака разводом или услед раставе супружника (или због поништаја брака). Релативно је мали број пресуда шпанских судова који су до тада узимали у обзир: добробит кућног љубимца,⁴⁸ емотивну блискост кућног љубимца и неког од супружника,⁴⁹ дубоку повезаност деце са кућним љубимцем⁵⁰ или чињеницу да су кућни љубимци, попут човека, обдарени осећајима.⁵¹

Са поменутим новелама из 2022. године, шпански законодавац чини радикалан заокрет у третирању кућних љубимаца. Томе јасно сведочи

---

47 Ley 17/2021, de 15 de diciembre, de modificación del Código Civil, la Ley Hipotecaria y la Ley de Enjuiciamiento Civil, sobre el régimen jurídico de los animales, „BOE”, núm. 300, de diciembre de 2021. Преузето 12. 12. 2025. године. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2021-20727>.

48 Тако је Првостепени суд у Овиједу закључио да животиње нису предмети, већ жива бића обдарена осетљивошћу, чија добробит мора бити обезбеђена. Суд је одлучио, како кућни љубимац не би непотребно патио, да оба бивша супружника брину о њему. Видети: Sentencia Juzgado de Primera Instancia de Oviedo nº 11, de 13 de enero de 2022, nº recurso 339/2021, nº resolución 9/2022. Наведено према: Martínez Ortega, 2025.

49 Тако је Првостепени суд бр. 11 у Мадриду, одлуком бр. 358/2021 од 7. 10. 2021. године, закључио да власништво над кућним љубимцем (пас, по имену „Панда”) једног од супружника не може превладати емотивну везу коју кућни љубимац има са другим супружником, те да стога супружници треба да заједно брину о њему и да равномерно и заједно сnose трошкове задовољавања његових потреба. Видети: Juzgado de Primera Instancia Nº 11 de Madrid, Sentencia 358/2021 de 7 Oct. 2021. Преузето 28. 12. 2025. године. <https://www.cvca.es>.

50 У пресуди Покрајинског суда Наваре, бр. 182/2013 од 9. 10. 2013. године, наведено је, поред осталог, да ће „пас увек пратити децу” и да се брига о њему поверава оном родитељу који врши родитељско право, док све трошкове издржавања треба да сnose оба родитеља у једнаким деловима. Видети: Sentencia 182/2013 de octubre de la Audiencia Provincial de Navarra. Преузето 2. 12. 2025. године. <https://www.ezarolegal.es/blog/quien.se-queda-perro-gato-separacion-divorcio>.

51 Тако је првостепени суд бр. 9 у Ваљадолиду закључио да животиње нису ствари, већ бића обдарена осетљивошћу. Узимајући у обзир пре свега добробит кућног љубимаца (пас, по имену „Качас”), судија који је поступао у конкретном случају одлучио је да о њему заједнички брину бивши супружници, и то тако што ће шест месеци у години пас боравити код једног супружника, а у другој половини године код другог супружника. Судија је, такође, предвидео да сваки од бивших супружника има право на комуникацију са кућним љубимцем у време када он не борави код њега. Видети: Sentencia del Juzgado de Primera Instancia Nº 9 de Valladolid, 88/2019, de 27 May 2019. Преузето 12. 11. 2025. године. <https://diariolaey.lalynext.es/Content/DocumentoRelacionado.aspx?paramas=H4slAAAAAAAAAEAMtMSbH1CjUwMDAztjAzNzFSKostKs7Mz7MNYoxPzStJbFEzoypd8pNDKggTsbdMSc4pT1ZjZUhOLXBjLUpoTc1LzUhKLbEOKSIMBFpdFyEsAAA=WKE>. Такође, видети већ споменуту пресуду Првостепеног суда у Овиједу.

чл. 333 бис ССС који прописује да су животиње жива бића обдарена осетљивошћу, а да се правни режим имовине и ствари примењује на њих само уколико је компатибилан са њиховом природом или одредбама намењеним њиховој заштити.⁵²

У складу са квалитативно другачијим погледом на правну природу животиња, посебно кућних љубимаца, иде и правило, садржано у чл. 90, ст. 1, б бис које недвосмислено указује да споразумни развод брака или споразум о растави између супружника обавезно мора да садржи и део који се односи на кућне љубимце, под претпоставком да супружници имају једног или више кућних љубимаца. Шпански легислатор, руководећи се са два, по снази и важности, потпуно једнака критеријума: интереси чланова породице и добробит кућног љубимца, одређује да у споразуму о разводу брака или споразуму о растави супружника мора да буде наведено да ли ће један или оба супружника бринути о кућном љубимцу после престанка брака. Уколико је опредељење супружника да заједнички брину о кућном љубимцу, у споразуму мора да буду означени периоди у којима ће они бринути о кућном љубимцу и како ће се намиривати обавезе које се односе на кућног љубимца. Ако се пак супружници договоре да само један од њих брине о кућном љубимцу, други супружник има право на посете кућног љубимца. Ствар је договора између супружника како ће се ово право реализовати – у месту где кућни љубимац борави или на некој другој локацији (Aliaga Casanova, Villar Álvarez, 2022: 11). У шпанској правној литератури је исправно примећено да се два наведена критеријума могу широко тумачити у пракси јер није путем ближих параметара прецизирано који то од супружника има бољи однос са кућним љубимцем или ко од њих двоје животињи обезбеђује виши ниво добробити (Sancho, 2023).

Да ли и у којој мери споразум супружника о разводу брака или растави штити добробит кућног љубимца, накнадно проверава надлежни судија који је овлашћен, уколико процени да се истим озбиљно штети добробити кућног љубимца, да нареди усвајање потребних мера за заштиту добробити животиња које немају утицаја на одобрени споразум о разводу брака или растави супружника.⁵³

Шпански законодавац додатно штити добробит кућних љубимаца правилом да су надлежни судски службеник или нотар овлашћени да приликом овере споразума о разводу брака или растави супружника

52 Заштиту добробити животиња на територији Краљевине Шпаније ближе уређује Закон о заштити права и добробити животиња (Ley 7/2023, de 28 de marzo, de protección de los derechos y el bienestar de los animales, „BOE”, núm. 75, de 29 marzo de 2023. Преузето 14. 12. 2025. године. <https://www.boe.es/eli/es/l/2023/03/28/7>).

53 Видети: чл. 90, ст. 2 ССС.

процене његову евентуалну штетност за добробит кућног љубимца. Уколико јесте штетан, овлашћено лице ће упозорити супружнике на то и прекинути поступак овере.⁵⁴

Виши ниво у заштити добробити кућног љубимца супружника који су пред разводом или раставом обезбеђује и решење, садржано у CCS, које омогућава измену споразума о разводу брака или растави супружника или измену мера које се односе на кућног љубимца, ако су се околности конкретног случаја озбиљно промениле.⁵⁵

Уколико супружници не могу да се договоре о томе ко ће после развода брака или раставе преузети бригу о кућном љубимцу, онда суд о томе одлучује.⁵⁶ Надлежном суду, приликом одлучивања о томе коме ће од супружника кућни љубимац бити поверен, служе већ наведена два критеријума: интереси чланова породице и добробит животиња. За шпанског законодавца, дакле, није од примарног значаја ко је од супружника власник животиње (Aliaga Casanova, Villar Álvarez, 2022: 13; Fernández Benavides, 2025). Заједничка брига о кућном љубимцу бивших супружника, начелно, нема првенство у примени, као у случају вршења родитељског права.⁵⁷ Једино у ситуацији да супружници немају деце, а имају емотивну везу са кућним љубимцем сличног интензитета, заједничка брига о кућном љубимцу треба да буде правило (деталније: Aliaga Casanova, Villar Álvarez, 2022: 15). Уколико суд супружницима повери бригу о кућном љубимцу, истом одлуком мора да уреди и начин на који ће се заједничка брига о животињи реализовати.⁵⁸ Ако суд само једном од супружника повери кућног љубимца, други супружник има право да виђа кућног љубимца. Супружник може бити лишен те могућности у случају потпуног одсуства емотивне везе са кућним љубимцем, његовог одбацавања или злостављања (Aliaga Casanova, Villar Álvarez, 2022: 15). Суд у истој одлуци којом кућног љубимца поверава на чување једном

54 Исто.

55 Видети: чл. 90, ст. 3 CCS.

56 Видети: чл. 91 и чл. 94 бис CCS.

57 На основу чл. 92, чл. 94 и чл. 160 CCS.

58 Покрајински суд у Мадриду у једном случају није само потврдио одлуку Првостепеног суда бр. 68 у Мадриду о заједничкој бризи над кућним љубимцем супружника после развода брака (сваки од супружника бринуће о животињи по половину сваког месеца у години, уз накнаду трошкова хране и неге у том периоду), већ је одлучио и о накнади штете, у корист жене, за емоционалну патњу у износу од 60 евра за сваки месец у којем није могла да види кућног љубимца. Видети: Sentencia Civi 308/2024 Juzgado de Primera Instancia de Madrid nº 68, Rec. 1014/2023 de 19 de septiembre del 2024. Преузето 24. 12. 2025. године. <https://www.iberley.es/jurisprudencia/sentencia-civil-juzgado-primera-instancia-n-68-19-9-24-48620491>.

или обома супружницима одређује како ће трошкови бриге о животињи бити намирени.^{59 60}

Шпански законодавац, како би заштитио добробит кућних љубимаца и пре него ли се донесе одлука о разводу брака или растави супружника, Законом о грађанском поступку⁶¹ предвиђа предузимање одређених привремених мера на захтев једног од супружника⁶² и без саслушања другог супружника ако хитност поступка то налаже (детаљније: Aliaga Casanova, Villar Álvarez, 2022: 16–17). И код одлучивања суда по овом питању, релевантна су већ наведена два критеријума. У самој пресуди којом се брак разводи или супружници растављају одређују се мере којима се замењују привремене мере, изречене, поред осталог, и у вези са бригом о кућном љубимцу и заштитом његове добробити.⁶³

У којој мери шпански законодавац „доживљава” кућне љубимце као чланове породице јасно се може видети из правила да родитељи не могу заједнички вршити родитељско право уколико се утврди постојање злостављања кућног љубимца или претње таквим деловањем од стране једног од супружника, са намером да контролише или виктимизира другог супружника или њихово дете.⁶⁴

У судској пракси⁶⁵ и правној литератури Шпаније дискутабилно је коме ће припасти кућни љубимац после раскида ванбрачне везе.

59 Видети: чл. 94 бис ССС.

60 Тако је Покрајински суд у Понтеведру приликом развода брака супружника одлучио да ће супруга преузети бригу о кућном љубимцу, а да ће супружник „доприносити намирењу трошковима животиње у износу од 40 евра месечно, који се плаћају у првих пет дана сваког месеца, и који се годишње прилагођавају према индексу потрошачких цена”. Видети: Sentencia del Audiencia Provincial de Pontevedra, 526/2023, de 03. 11. 2023. Преузето 4. 12. 2025. године. <https://prime.tirant.com/es/boletin-novedades/ap-pontevedra-03-11-2023-impone-una-pension-de-40-euros-para-el-cuidado-de-la-mascota-familiar-en-un-convenio-por-divorcio-audiencia-provincial-de-pontevedra-seccion-sexta-jurisdiccio-civil/>

61 Ley 1/2000, de 7 de enero, De Enjuiciamiento Civil, „BOE”, núm. 7, de 08/01/2000. Преузето 12. 11. 2025. године. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2000-323>.

62 Видети: чл. 771 Ley 1/2000, а у вези са чл. 103 ССС.

63 Видети: чл. 774 Ley 1/2000.

64 Видети: чл. 92, ст. 7 ССС.

65 Тако је Првостепени суд, бр. 2 у Бадахозу, у одлуци ROJ: SJPI 19/2010 – ECLI:ES:JPI:2010:19 од 7. 10. 2010. године, закључио да о кућном љубимцу заједнички треба да брину ванбрачни партнери, јер је он стечен средствима током трајања ванбрачне везе и будући да је истакнут само захтев о заједничкој бризи над кућним љубимцем. Видети: Sentencia del Juzgado Primera Instancia N°2 de Badajoz, ROJ: SJPI 19/2010 – ECLI:ES:JPI:2010:19, 7 de Octubre de 2010. Преузето 26. 12. 2025. године. Наведено према: Pérez Vallejo, 2018: 253.

Ово са разлогом јер ванбрачне заједнице нису регулисане шпанским законодавством. Поједини аутори су мишљења да је примена чл. 94 бис ССС ограничена на случајеве развода брака, раставе супружника и поништаја брака, те да она не важи за раскид ванбрачне заједнице. Отуда, кућни љубимац остаје код свог власника, изузев ако сами ванбрачни партнери не постигну другачији договор (Ortriz et Moreno, 2024). Други аутори инсистирају на примени споразума ванбрачних партнера, како оних изричитих, тако и оних прећутних (Pérez Vallejo, 2018: 253–254). Има и аутора који сматрају, позивајући се на преамбулу Закона бр. 17/2021, да је „природа животиња различита од природе ствари или имовине, принцип који мора да управља тумачењем целог правног система”, те да стога добробит кућног љубимца, а не ко од ванбрачних партнера има право својине над њим, мора бити руководећи критеријум судији који одлучује о томе који од ванбрачних партнера ће бринути о њему после раскида везе (Aliaga Casanova, Villar Álvarez, 2022: 18).

5. Право Сједињених Америчких Држава

Иако све државе – федералне јединице САД сматрају животиње, па и кућне љубимце, стварима⁶⁶ и, самим тим, деловима имовине, ипак међу њима постоји разлика, барем када је реч о правном третману кућних љубимаца приликом развода брака или раставе супружника. С једне стране, већина држава кућне љубимце, када брак престаје на овај начин, третира као и било коју другу покретну ствар која супружницима припада.⁶⁷ С друге стране, мањи број држава поступак за развод брака или раставу супружника сагледава и у контексту заштите добробити кућних љубимаца (Mićković, 2022: 58–60), свесна чињенице да „питање бриге о кућним љубимцима може бити једнако важно као и питање старатељства над децом и може постати подједнако непријатно” (Huss, 2003: 221).

Премда је став већине законодаваца америчких држава и даље ригидан у погледу правног третмана кућних љубимаца у случају развода брака или раставе супружника, део судова, чак и оних држава које

66 На основу United States Code – USC (1926). Закључно са изменама и допунама из 2023. године. Преузето 12. 10. 2025. године. <https://www.govinfo.gov>. Законик је, иначе, кодификација општих и сталних закона САД, класификованих према предмету и сачињен је од 53 наслова. Видети: чл. 8 овог Законика.

67 Примера ради, у случају *In re Marriage of Stewart*, 356 NW2d 611 (Iowa App. 1986, надлежни судија је одлучио да пса после развода брака додели супругу, иако је он истог покљонио супрузи. Такав поступак судија је образложио да „иако судови не би требало да стављају породичног љубимца у положај да буде злостављан или занемарен, (они) не морају да утврђују најбољи интерес кућног љубимца”. Преузето 8. 12. 2025. године. <https://www.animallaw.info/case/re-marriage-stewart>.

животиње гледају искључиво као ствари, већ годинама уназад иде другим путем, „полако, али сигурно препознајући кућне љубимце као нешто више од пуке имовине” (Olszuk, 2020), а највише под утицајем власника кућних љубимаца који на њих гледају као на чланове породице (Агсаго, 2017: 22). Наиме, ови судови узимају као релевантна мерила приликом доделе кућних љубимаца после развода брака или раставе супружника: решење које је најбоље за све у бракоразводном поступку,⁶⁸ не стављајући, дакле, у први план добробит кућних љубимаца, већ узимајући у обзир и интересе супружника, па и њихове деце⁶⁹ или „само” најбољи интерес животиње⁷⁰. Овакав став судова „у стварности мало значи за кућног љубимца, осим признања да су они посебни за људе са социјалног и емоционалног аспекта” (Мићковић, 2022: 55–56).

Усаглашавајући своје законодавне активности са друштвеном стварношћу, прво је законодавац Аљаске⁷¹ 2016. године предвидео да надлежни суд у пресуди за развод брака (а исто важи и за поништај брака) може да одреди да ли ће после престанка брака кућни љубимац бити у заједничком власништву супружника или у својини једног од њих, узимајући у обзир добробит саме животиње.⁷² Ово решење, дакле, само даје могућност, а не захтева од судова Аљаске да морају да узму у обзир интересе кућног љубимца током поступка за развод брака (Мићковић, 2022: 58–59). Такође, ово правило нуди могућност судовима да одреде, стављајући у прави план добробит животиња, да ли о кућном љубимцу треба после развода брака да брине један супружник или обоје.

И законодавац Илиноиса се 2017. године придружио легислатору Аљаске у промовисању заштите кућних љубимаца после престанка брака супружника правним путем. Наиме, Ревидирани закони државе Илиноис⁷³

68 Видети: *Hamnet v. Baker*, Supreme Court of Vermont, No. 2013-220, April 25, 2014. Преузето 10. 12. 2025. године. <https://caselaw.findlaw.com/court/vt-supreme-court/1664585.html>; *Raymond v. Lachmann*, 695 N.Y.S.2d 308 (N.Y. App. Div 1st Dept, 1999). Преузето 4. 12. 2025. године. <https://www.animallaw.info/case/raymond-v-lachmann>.

69 Видети: *Travis v. Murray*, Supreme Court of New York, 42 Misc. 3d 447, 456–460 (N.Y. Sup. Ct. 2013). Преузето 10. 12. 2025. године. <https://www.studicata.com/case-briefs/case/travis-v-murray>.

70 Видети: *Van Arsdale v. Van Arsdale*, 2013 WL 1365358, Conn. Super. Ct. 2013; *Dickson v. Dickson*, 1996 WL 893370, Ark. App. 1996; *Arrington v. Arrington*, 613 S. W. 2d 565, Tex. Civ. App. 1981. Наведено према: Агсаго, 2017: 24; *Mitchell v. Snider*, 41 N.Y.S.3d 450 (N.Y. Civ. Ct. 2016). Преузето 4. 12. 2025. године. <https://www.animallaw.info/case/mitchell-v-snider>.

71 2024 Alaska Statutes, Title 25 Marital and Domestic Relations. Преузето 10. 12. 2025. године. <https://law.justia.com/codes/alaska/title-25/>

72 Видети: Sec. 25.24. 160 (a)(5) AK Stat. (2024).

73 2024 Illinois Compiled Statutes, Chapter 750. Families. Преузето 8. 11. 2025. године. <https://law.justia.com/codes/illinois/chapter-750/act-750-ilcs-5/part-v/>

прописују да сваки од супружника може захтевати од надлежног суда пред којим је покренут поступак за развод брака, све док се брак не оконча, да се кућни љубимац који је у заједничком власништву супружника привремено додели подносиоцу захтева на старање. Приликом издавања налога за предузимање ове привремене мере суд мора да узме у обзир добробит самог кућног љубимца.⁷⁴ Законодавац Илиноиса, осим тога, дозвољава супружницима који се разводе да споразумом предвиде коме ће кућни љубимац припасти и ко ће о њему бринути.⁷⁵ Ако таквог договора нема међу супружницима, суд је овлашћен да кућног љубимца додели једном или обома супружницима водећи рачуна о добробити кућног љубимца.⁷⁶ Дакле, ово није дискреционо право судова, као у праву Аљаске, већ њихова законом утврђена дужност (тако и: Мићковић, 2022: 59).

Законодавац у Калифорнији, такође, свестан чињенице да је број спорова између супружника у вези са бригом о кућним љубимцима после развода брака у порасту (Olszuk, 2020), прописима из 2019. године⁷⁷ узима у заштиту кућне љубимце чији се власници разводе или растављају. У односу на право Аљаске и Илиноиса, законодавство Калифорније не употребљава термин „добробит кућних љубимаца”, већ израз „брига о кућном љубимцу”. У Калифорнији је суд у поступку за развод брака или раставу супружника овлашћен, узимајући у обзир чињеницу ко би од њих на најбољи начин бринуо о кућном љубимцу, да њега у својину додели једном супружнику или обома. Суд пред којим је покренут поступак за развод брака може, на захтев једног од супружника, пре коначног утврђивања власништва над кућним љубимцем наредити да један од супружника брине о кућном љубимцу како би се обезбедио континуитет задовољавања његових потреба.⁷⁸

Законодавац државе Њујорк, својим новелираним породично-правним прописима из 2021. године,⁷⁹ предвиђа да ће суд који одлучује у поступку за развод брака, приликом поделе имовине супружника и одређивања коме од супружника кућни љубимац припада, размотрити најбољи интерес те животиње. У законском тексту, међутим, нема

74 Видети: Sec. 501 (f) 750 ILCS5.

75 Видети: Sec. 502 (a) 750 ILCS5.

76 Видети: Sec. 503 (n) 750 ILCS5.

77 2024 California Code, Family Code – FAM. Преузето 6. 12. 2025. године. <https://codes.findlaw.com/ca/family-code>.

78 Видети: Sec. 2605a FAM.

79 2024 New York Consolidated Laws, Domestic Relations Law – DOM. Преузето 28. 11. 2025. године. <https://codes.findlaw.com/ny/domestic-relations-law>.

критеријума на темељу којих би се ближе разумео израз „најбољи интерес” кућног љубимца.^{80 81}

За разлику од законодавства државе Њујорк, Општи закони државе Род Ајланд, са изменама и допунама из 2024. године,⁸² садрже детаљна упутства судовима како треба тумачити појам „најбољи интерес животиње”. Када је покренут поступак за развод брака или за раставу, а супружници имају кућног љубимца кога треба да „поделе”, одлука суда о томе коме ће кућни љубимац припасти у својину темељи се на низу чињеница које он треба да испита: Да ли је кућни љубимац набављен пре склапања брака или током његовог трајања? Који од супружника је током трајања брака преузео главни део бриге о кућном љубимцу, у смислу храњења, шетње, неговања и посете ветеринару? Ко од супружника је више времена проводио са кућним љубимцем? Ко ће од супружника после развода брака имати боље услове за живот кућног љубимца? Да ли оба супружника желе да буду власници кућног љубимца или само један од њих? Какве су могућности супружника да заједнички брину о кућном љубимцу? Степен емотивне везаности деце са кућним љубимцем.⁸³

Уколико суд утврди да је кућни љубимац део заједничке имовине супружника и определи да оба супружника заједнички брину о кућном љубимцу, посебно ће водити рачуна о томе: колико времена ће кућни љубимац боравити код једног и другог супружника; како ће се задовољавати основне потребе кућног љубимца; ко ће од супружника преузети посете ветеринару и како ће се намирити ти трошкови. Суд је овлашћен да креира и друге критеријуме релевантне у конкретном случају за бригу о кућном љубимцу.⁸⁴

Као и у праву Калифорније, Општи закони Роуд Ајленда допуштају могућност да, пре него што се оконча поступак за развод брака, кућни љубимац у заједничком власништву супружника буде привремено

80 Видети: Sec. 236 (B)(5)(d)(15) DOM.

81 За судију је у случају *Acosta v. Shaw*, у процени најбољег интереса за кућног љубимца (пса, по имену „Waffles”) од значаја било не само ко га је купио, већ и то да један од бивших ванбрачних партнера живи у двоспратној кући са директним приступом дворишту, док друга страна живи у стану на једанаестом спрату. Видети: *Acosta v. Shaw*, Supreme Court of the State of New York – Queens County, 2022 NY Slip Op 34588(U), Decembre 16, 2022. Преузето 8. 12. 2025. године. <https://law.justia.com/cases/new-york/other-courts/2022/2022-ny-slip-op-34588-u.html>.

82 2024 Rhode Island General Laws, Title 15 – Domestic Relations. Преузето 28. 11. 2025. године. <https://law.justia.com/codes/rhode-island/title-15/>

83 Видети: Sec. 15-5-30(a) Rhode Island General Laws, Title 15.

84 Видети: Sec. 15-5-30 (b) Rhode Island General Laws, Title 15.

додељен на старање једном или обома супружницима, а све у циљу заштите добробити кућног љубимца.⁸⁵

Ревидирани закони државе Мејн из 2024 године,⁸⁶ слично законодавцу Роуд Ајленда, прописују ближе критеријуме на темељу којих надлежни судија одлучује о томе којем од супружника ће после развода брака поверити кућног љубимца водећи рачуна о његовој добробити. Тако, од значаја су: време које је сваки од супружника утрошио на бригу о кућном љубимцу током трајања брака; затим, релевантне су и могућности супружника да и после развода брака брину о кућном љубимцу, као и емотивна везаност сваког од њих за кућног љубимца, укључујући ту и њихово потомство. За одлуку судије од значаја је и било какво породично насиље између супружника или других чланова домаћинства, као и могуће злостављање кућног љубимца.⁸⁷

Будући да се кућни љубимац у америчком праву третира као ствар, те део имовине, супружници имају право да се, пре покретања поступка за развод брака или у току самог поступка, све док суд не донесе одлуку, договоре о томе коме ће кућни љубимац припасти и како ће бринути о њему ако животиња остане у заједничком власништву супружника (pet custody agreement). Такво решење експлицитно садрже, рецимо, Општи закони Роуд Ајленда,⁸⁸ Ревидирани закони Илиноиса и Ревидирани закони Њу Хемпшира.^{89 90} Поједини амерички аутори сугеришу супружницима да пре склапања брака закључе предбрачни уговор за кућне љубимце (тзв. „*pet nup*”), како би се на време уредила сва питања у вези са бригом о кућним љубимцима за случај развода брака (Huss, 2003: 72; Olszuk, 2020). Супружници могу и у оквиру споразума о деоби имовине решити правну судбину кућног љубимца, или споразумом о раздвајању договорити ко ће од супружника бринути о кућном љубимцу (детаљније: Nerlinger, 2025).

Премда законодавство државе Пенсилванија ништа изричито не прописује о правној судбини кућних љубимаца у власништву супружника који се разводе, Закон о заштити од злостављања из 1990. године⁹¹ дозвољава судовима да доделе на привремену бригу кућног

85 Видети: Sec. 15-5-30 (c) Rhode Island General Laws, Title 15.

86 2024 Maine Revised Statutes, Title 19-A. Преузето 14. 11. 2025. године. <https://law.justia.com/codes/maine/title-19-a>.

87 Видети: 19-a Sec. 953.10. 2024 Maine Revised Statutes, Title 19-A.

88 Видети: Sec. 15-5-30 (c) Rhode Island General Laws, Title 15.

89 2024 New Hampshire Revised Statutes, Title XLIII – Domestic Relations. Преузето 2. 11. 2025. године. <https://law.justia.com/codes/new-hampshire/title-xlili/>

90 Видети: Sec. 458: 16-a, II-a New Hampshire Revised Statutes, Title XLIII.

91 2024 Pennsylvania Consolidated & Unconsolidated Statutes, Title 23 – Domestic Relations, Chapter 61 – Protection from Abuse. Преузето 2. 11. 2025. године. <https://law>

љубимца супружнику – жртви насиља у породици, налажући насилнику да се уздржи од поседовања, контактирања, покушаја успостављања комуникације или премештаја кућног љубимца на другу локацију.⁹² Слично решење садржи и право државе Њујорк.⁹³

У државама – федералним јединицама САД које у потпуности признају ванбрачне заједнице,⁹⁴ правни третман кућних љубимаца приликом раскида везе ванбрачних партнера изједначава се са оним који кућни љубимци имају приликом развода супружника из правно важећег брака (деталније: Morson, 2024).

6. Закључна разматрања

Више је него јасно да застарела категоризација кућних љубимаца као покретних ствари не одговара њиховој природи као живих бића која, слично људима, осећају, и није у сагласју са често вишеслојном улогом коју кућни љубимци имају у животу појединаца и породица које о њима брину. То, нема сумње, потврђују француски, руски и шпански законодавац третирањем кућних љубимаца као живих бића обдарених осетљивошћу.

Да право мора да се прилагоди стварности савременог друштва делом потврђују шпански законодавац и легислатори држава: Аљаска, Илиноис, Калифорнија, Њу Јорк, Роуд Ајланд, Мејн, Њу Хемпшир и Пенсилванија, који низом правила регулишу правну судбину кућних љубимаца у случају развода брака њихових власника.

Овакав законодавни приступ омогућава да развод брака протекне безболније за саме супружнике, али и за њихове кућне љубимце, и спречава појаву већег броја напуштених кућних љубимаца.

Пред српским законодавцем је велики правни изазов који захтева не само да правну норму прилагоди стварности у погледу правног статуса кућних љубимаца већ и да усагласи породичноправне прописе са Законом о добробити животиња, максимално уважавајући добробит кућних љубимаца у случају развода брака његових власника.

Заштита добробити кућних љубимаца мора да буде руководећи принцип док поступак за развод брака траје и после доношења одлуке о разводу брака, независно од тога да ли се ради о споразумном разводу брака или разводу брака по тужби. Споразум о разводу брака обавезно

---

justia.com/codes/pennsylvania/title-23/chapter-61/

92 Видети: Sec. 6108 (a) (9.1) 2024 Pennsylvania Consolidated & Unconsolidated Statutes, Title 23.

93 Видети: Sec. 252 (g) DOM.

94 Ради се о следећим државама: Колораду, Дистрикту Колумбија, Ајови, Канзасу, Монтани, Оклахоми, Роуд Ајланду и Тексасу. Деталније видети код: Morson, 2024.

мора да садржи део који се тиче бриге о кућном љубимцу и накнаде трошкова у вези са том бригом. Заштита добробити кућних љубимаца током бракоразводног поступка и после развода брака нарочито мора да буде узета у обзир у случају насиља у породици или када има доказа да је животиња злостављана.

Литература

Aliaga Casanova, A. C, Villar Álvarez, A. B. (2022). El cuidado de los animales como seres sintientes en situaciones de crisis familiares. *Cuaderno de familia*. Nº1, 2022. 3–21.

Антонова, К. (2019). Раздел домашних животных при разводе. Преузето 14. 12. 2025. године. <https://planeta-zakona.ru/blog/razdel-domashnikh-zhivotnykh-pri-razvode/>

Arcaro, T. L. (2017). Should Family Pets Receive Special Consideration in Divorce?, 91 Fla. Bar J. 22–26.

GESICA. (2025). Le sort des animaux de compagnie en cas de séparation du couple. Преузето 2. 12. 2025. године. <https://www.gesica.org/guides-juridiques/le-sort-des-animaux-de-compagnie-en-cas-de-separation-du-couple>.

Козлова, Н. (2024). Верховный суд разъяснил, как при разводе „делит” домашнего питомца. Преузето 8. 12. 2025. године. <https://rg.ru/2024/11/20/sobaka-popolam.html>.

Корчанова, К. Чумаков, А. Бударегин, А. (2025). Как поделить домашних животных при разводе? Преузето 2. 12. 2025. године. <https://life.rambler.ru/laws/55254356-kak-podelit-domashnih-zhivotnyh-pri-razvode/>

Martínez Ortega, J. C. (2025) Algo más que animales de compañía. Преузето 8. 12. 2025. године. <https://www.elnotario.es/hemeroteca/revista-119/13260-algo-mas-que-animales-de-compania>.

Marchadier, F. (2019). Jurisprudence, Chroniques – Droit civil et de la famille. *Revue Semestrielle de Droit Animalier – RSDA* 1-2. 23–30.

Миќковић, С. (2022). Fur-Ever Homes After Divorce: The Future of Pet Custody. *Animal Law Review*. Volume 28, Issue 1, Article 3. 47–62.

Morson, J. (2024). What Are the Common Law Marriage States? Преузето 4. 12. 2025. године. <https://legalzoom.com/articles/what-are-the-common-law-marriage-states>.

Nerlinger, S. (2025). Pet Custody Laws and Agreements. Преузето 6. 11. 2025. године. <https://www.legalmatch.com/law-library/article/pet-custody.html>.

Нотариальная палата Санкт-Петербурга (2024). Супруги и сожители: ризница в статусе и правах. Преузето 2. 1. 2026. године. <https://notariat.ru/ru-ru/news/suprug-i-sozhiteli-raznica-v-statuse-i-pravah-2402>.

Olszuk, K. (2020). Who Let The Dogs Out?: Companion Animals in Human divorce. Преузето 8. 12. 2026. године. <https://www.animallaw.info/article/detailed-discussion-divorce-and-pets>.

Ortriz et Moreno, O. (2024). Les animaux ont droit à une garde partagée, dans tous les types de familles. Преузето 02. 12. 2025. године. <https://www.abogacia.es/fr/publicaciones/blogs/blog-de-derecho-de-los-animales/los-animales-tienen-derecho-a-la-custodia-compartida-en-toda-clase-de-familias>.

Pérez Vallejo, A. M. (2018). Notas sobre la comunidad de bienes: reglas básicas y algunas cuestiones litigiosas. *Derecho PUCP*, Núm. 80, 239–277. <https://revistas.pucp.edu.pe/index.php/derechopucp/article/view/19957>.

Републички завод за статистику. (2025). *Статистички годишњак Републике Србије*. Београд: Републички завод за статистику.

Saldmann, S. (2021). Qui garde l'animal de compagnie après le divorce. Преузето 8. 11. 2025. године. <https://www.village-justice.com/articles/qui-garde-animal-compagnie-apres-divorce,40639.html>.

Sancho, E. (2023). Pet Custody: Who keeps the pets in cases of separation or divorce. Преузето 12. 11. 2025. године. <https://www.aobabogados.com/blogen/Pet-Custody-Who-keeps-the-pets-in-cases-of-separation-or-divorce>.

Стојановић, Н. (2017). *Право животиња*. Ниш: Правни факултет.

Суббота, Е. (2024). Развод и домашние питомцы. Преузето 2. 12. 2025. године. <https://vc.ru/legal/1188484-razvod-i-domashnie-pitomcy>.

Трапезникова, И. (2025). Раздел домашних животных при разводе: как не лишиться питомца? Преузето 12. 12. 2025. године. <https://yustihab.ru/journal/razdel-domashnikh-zhivotnykh-pri-razvode-kak-ne-lishitsya-pitomtsa#:~:text=%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%...>

Fernández Benavides, M. (2025). La reforma del régimen jurídico de los animales. A propósito de la Ley 17/2021, de 15 de diciembre. Преузето 2. 12. 2025. године. <https://elnotario.es/hemeroteca/revista-101/11181-la-reforma-del-regimen-juridico-de-los-animales-a-proposito-de-la-ley-17-2021-de-15-de-diciembre>.

Huss, J. R. (2003). Separation, Custody, and Estate Planning Issues Relating to Companion Animals, 74 *University of Colorado Law Review*. 181–240.

Collomb, C, Chevassus, J. N. (2025). Le sort des animaux lors de la séparation d'un couple marié ou non. Преузето 14. 10. 2025. године. <https://www.la-vie-nouvelle.fr/infos/droit-et-chiffre/le-sort-des-animaux-lors-de-la-separation-dun-couple-marie-ou-non/>

Cochet, L. (2024). Garde alternée pour les animaux en cas de divorce: bone ou mauvaise idée? Преузето 24. 10. 2025. године. <https://lemagdesanimaux.ouest-france.fr/dossier-1600-garde-alternee-animaux-cas-de-divorce-html>.

Шакина, В. (2023). Раздел животных при расторжении брака супругов: тактика защиты. Преузето 10. 12. 2025. године. <https://zakon>.

ru/blog/2023/8/28/razdel_zhivotnyh_pri_rastorzhenii_braka_suprugov_taktika_zaschity.

Правни извори

2024 Alaska Statutes, Title 25 Marital and Domestic Relations. Преузето 10. 12. 2025. године. <https://law.justia.com/codes/alaska/title-25/>

2024 Illinois Compiled Statutes, Chapter 750. Families. Преузето 8. 11. 2025. године. <https://law.justia.com/codes/illinois/chapter-750/act-750-ilcs-5/part-v/>

2024 Maine Revised Statutes, Title 19-A: Domestic Relations. Преузето 14. 11. 2025. године. [https://law.justia.com/codes/maine/title-19-a.](https://law.justia.com/codes/maine/title-19-a/)

2024 New Hampshire Revised Statutes, Title XLIII – Domestic Relations. Преузето 2. 11. 2025. године. <https://law.justia.com/codes/new-hampshire/title-xliii/>

2024 New York Consolidated Laws, Domestic Relations Law. Преузето 28. 11. 2025. године. [https://codes.findlaw.com/ny/domestic-relations-law.](https://codes.findlaw.com/ny/domestic-relations-law/)

2024 Pennsylvania Consolidated & Unconsolidated Statutes, Title 23 – Domestic Relations, Chapter 61 – Protection from Abuse. Преузето 2. 11. 2025. године. <https://law.justia.com/codes/pennsylvania/title-23/chapter-61/>

2024 Rhode Island General Laws, Title 15 – Domestic Relations. Преузето 28. 11. 2025. године. <https://law.justia.com/codes/rhode-island/title-15/>

2024 California Code, Family Code. Преузето 6. 12. 2025. године. [https://codes.findlaw.com/ca/family-code.](https://codes.findlaw.com/ca/family-code/)

Гражданский кодекс Российской Федерации, часть первая от 30 ноября 1994 г. N 51-ФЗ, часть вторая от 26 января 1996 г. N 14-ФЗ, часть третья от 26 ноября 2001 г. N 146-ФЗ и часть четвертая от 18 декабря 2006 г. N 230-ФЗ. Закључно са изменама и допунама од 25. 11. 2025. године. N 41-Р. Преузето 20. 12. 2025. године. https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_5142/

Гражданский процессуальный кодекс Российской Федерации от 14. 11. 2002. године, N 138-ФЗ. Закључно са изменама и допунама од 22. 12. 2025. године, N 47-Р. Преузето 2. 1. 2026. године. [https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_39570.](https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_39570/)

Закон о добробити животиња Републике Србије. *Службени гласник РС*. Бр. 41. 2009.

Ley 1/2000, de 7 de enero, De Enjuiciamiento Civil, „BOE”, núm. 7, de 08/01/2000. Преузето 12. 11. 2025. године. [https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2000-323.](https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2000-323)

Ley 17/2021, de 15 de diciembre, de modificación del Código Civil, la Ley Hipotecaria y la Ley de Enjuiciamiento Civil, sobre el régimen jurídico de los

animales, „BOE”, núm. 300, de diciembre de 2021. Преузето 12. 12. 2025. године. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2021-20727>.

Ley 7/2023, de 28 de marzo, de protección de los derechos y el bienestar de los animales, „BOE”, núm. 75, de 29 marzo de 2023. Преузето 14. 12. 2025. године. <https://www.boe.es/eli/es/l/2023/03/28/7>.

Породични закон Републике Србије. *Службени гласник РС*. Бр. 18.2005, 72.2011 – други закон и 6.2015.

Постановление Пленума Верховного Суда РФ от 05. 11. 1998 N 15 (ред. От 06. 02. 2007) „О применении судами законодательства при рассмотрении дел о расторжении брака”. Преузето 12. 11. 2025. године. https://consultant.ru/dokument/cons_doc_LAW_20961/

Правилник о начину обележавања и регистрацији паса и мачака. *Службени гласник РС*. Бр. 23.2012.

Real Decreto de julio de 1889 por el que se publica el Código Civil (Código Civil de España), „Gaceta de Madrid”, núm. 206, de 25/07/1889. Última actualización publicada el 03/01/2025. Преузето 14. 12. 2025. године. <https://www.conceptosjuridicos.com/codigo-civil/>

Семейный кодекс Российской Федерации от 29. 12. 1995. N 223-ФЗ. Закључно са изменама и допунама од 30. 10. 2025. N 36-Р. Преузето 24. 12. 2025. године. https://consultant.ru/document/cons_doc_LAW_8982/

Федеральный закон от 27 декабря 2018 N498-ФЗ (ред. от 08 августа 2024) „Об ответственном обращении с животными и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации”. Преузето 22. 12. 2025. године. https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_314646/5563dda51dcoa9cbo2c54fa681f631670be52d4.

Code rural et de la pêche maritime. Version en vigueur au 05 octobre 2025. Преузето 5. 10. 2025. године. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071367/

Code civil des français, 21. 03. 1804. *Loi 65-570 1965-07-13; Loi 72-626 1972-07-05*. Version en vigueur au 10 mars 2025. Преузето 10. 3. 2025. године. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070721.

Судска пракса

Апелляционное определение Московского городского суда от 14 июня 2017 года по делу № 33-22762/2017. Наведено према: Шакина, В. (2023).

Апелляционное определение СК по гражданским делам Московского городского суда от 14 марта 2019 года, по делу N 33-6621/2019. Преузето 24. 12. 2025. године. <https://base.garant.ru/307576458/>

Апелляционное определение Московского городского суда от 28 марта 2019 года по делу № 33-8399/19. Наведено према: Шакина, В. (2023).

Arrington v. Arrington, 613 S. W. 2d 565, Tex. Civ. App. 1981. Arcaro, T. L. (2017). 24

Acosta v. Shaw, Supreme Court of the State of New York – Queens County, 2022 NY Slip Op 34588(U), Decembre 16, 2022. Преузето 08. 12. 2025. године. <https://law.justia.com/cases/new-york/other-courts/2022/2022-ny-slip-op-34588-u.html>.

Van Arsdale v. Van Arsdale, 2013 WL 1365358, Conn. Super. Ct. 2013. Наведено према Arcaro, T. L. (2017). 24

Dickson v. Dickson, 1996 WL 89370, Ark. App. 1996. Arcaro, T. L. (2017). 24
In re Marriage of Stewart, 356 NW2d 611, Iowa App. 1986. Преузето 8. 12. 2025. године. <https://www.animallaw.info/case/re-marriage-stewart>.

Mitchell v. Snider, 41N.Y.S.3d 450 (N.Y. Civ. Ct. 2016). Преузето 4. 12. 2025. године. <https://www.animallaw.info/case/mitchell-v-snider>.

Raymond v. Lachmann, 695 N.Y.S.2d 308 (N.Y. App. Div 1st Dept, 1999). Преузето 4. 12. 2025. године. <https://www.animallaw.info/case/raymond-v-lachmann>.

Решение Ленинского районного суда г. Сартова Саратовской области от 24 мая 2018 года по делу № 2-1396/2018. Наведено према: Шакина, В. (2023).

Решение Калининского районного суда г. Новосибирска от 26 сентября 2017 года по делу № 2-3722/2017. Наведено према: Шакина, В. (2023).

Решение Кировского районного суда Ставропольского края от 29 мая 2019 года по делу №2-468/2019. Наведено према: Шакина, В. (2023).

Решение Красногорского городского суда Московской области од 22 декабря 2014 года № 2-3809/2014. Наведено према: Шакина, В. (2023).

Решение Останкинского районного суда г. Москвы от 21 ноября 2017 года по делу № 02-1129/2017, оставлено без изменений апелляционным определением Московского городского суда от 24 апреля 2018 года по делу № 33-18160/2018. Наведено према: Шакина, В. (2023).

Sentencia 182/2013 de octubre de la Audiencia Provincial de Navarra. Преузето 2. 12. 2025. године. <https://www.ezarolegal.es/blog/quien.se-queda-perro-gato-separacion-divorcio>.

Sentencia del Juzgado Primera Instancia №2 de Badajoz, ROJ: SJPI 19/2010 – ECLI:ES:JPI:2010:19, 7 de Octubre de 2010. Преузето 26. 12. 2025. године. <https://revistas.pucp.edu.pe/index.php/derechopucp/article/view/19957>.

Sentencia del Juzgado de Primera Instancia № 9 de Valladolid, 88/2019, de 27 May 2019. Преузето 12. 11. 2025. одине. <https://diariolaley.laleynext.es/Content/DocumentoRelacionado.aspx?parmas=>

H4slAAAAAAAAEAMtMSbH1CjUwMDAztjAzNzFSKostKs7Mz7MNyo
xPzStJBfEzoypd8pNDKgtSbdMSc4pT1ZJzUhOLXBjLUpoTc1LzUhKLbEOK-
SIMBFpdFyEsAAA=WKE.

Sentencia del Juzgado Primera Instancia Nº 11 de Madrid, 358/2021, de 7 Oct. 2021. Преузето 28. 12. 2025. године. <https://www.cvca.es>.

Sentencia del Audiencia Provincial de Pontevedra, 526/2023, de 03. 11. 2023. Преузето 4. 12. 2025. године. <https://prime.tirant.com/es/boletin-novedades/ap-pontevedra-03-11-2023-impone-una-pension-de-40-euros-para-el-cuidado-de-la-mascota-familiar--en-un-convenio-por-divorcio-audien-cia-provincial-de-pontevedra-seccion-sexta-jurisdicion-civil/>

Sentencia Civil 308/2024 Juzgado de Primera Instancia de Madrid nº 68, Rec. 1014/2023 de 19 de septiembre del 2024. Преузето 24. 12. 2025. године. <https://www.iberley.es/jurisprudencia/sentencia-civil-juzgado-primera-istan-cia-n-68-19-9-24-48620491>.

Travis v. Murray, Supreme Court of New York, 42 Misc. 3d 447 (N.Y. Sup. Ct. 2013). Преузето 10. 12. 2025. године. <https://www.studicata.com/case-briefs/case/travis-v-murray>.

Hamnet v. Baker, Supreme Court of Vermont, No. 2013-220, April 25, 2014. Преузето 10. 12. 2025. године. <https://caselaw.findlaw.com/court/vt-supreme-court/1664585.html>.

CA Bastia, 15 janvier 2014, 12&00848. Преузето 12. 11. 2025. године. <https://www.jaddeavocats.com/actualites/qui-garde-le-chien-dans-un-divorce>.

CA Versailles, 13 janvier 2011, nº 10/00572. Преузето 18. 11. 2025. године. https://www.dalloz-fr.ezpum.scdimontpellier.fr/documentation/Document?ed=etudiants&id=CA_VERSAILLES_2011-01-13_1000572&Fromid=AJFAM_CHRON_2012_0006.

CA Dijon, 15 juin 2006, Gaz. Pal. 2006 nº 234 p obs. P. Gerbay. Преузето 12. 11. 2025. године. <https://www.jaddeavocats.com/actualites/qui-garde-le-chien-dans-un-divorce>.

CA Orléans, ch. Urgences, 20 mars 2019, nº 18/02613: Dr. Fam. 2019 comm. 170 obs, J.-R. Binet. Наведено према: Marchadier, F. (2019). 28.

Nataša Stojanović, LL.D.*

Pets and Divorce

Summary

Divorce is a relatively frequent phenomenon, the consequences of which affect not only spouses but also their offspring, other family members, wider social community, as well as pets owned by the divorced couple. The Family Act of the Republic of Serbia comprises numerous substantive and procedural law provisions on a dissolution of marriage and its consequences, but it is silent on the legal implications for pets in the event the divorced spouses disagree on who will take care of them once the marriage has been terminated. Should a pet be treated as a movable property during divorce, which has been a predominant stand in Serbian judicial practice for decades, or should it be regarded as a sentient living being that, like a human being, can feel pain, suffering, fear, stress, and panic, which is explicitly stipulated in the Animal Welfare Act? In the conducted research, the author has sought an answer to the posed question by drawing on the comparative law, legal dogmatics, normative law, and legal history methods. In light of theoretical concepts, normative solutions and judicial practice in French, Russian, Spanish and American laws, the paper sheds light on the contemporary trends regarding the legal fate of pets after the divorce of their owners. The purpose of the research is two-fold. On the one hand, the aim is to propose adequate legal solutions to the Serbian legislator that should make the divorce as painless as possible for the spouses themselves, but also for their pets. On the other hand, the proposed legal mechanism should reduce the number of abandoned pets resulting from the termination of marriage through divorce.

Keywords: *pets, animal welfare, divorce.*

---

* Full Professor, Faculty of Law, University of Niš